Využívání netextových zdrojů ve studentských pracích

Mgr. Kamil Matula

Opava, 25. 11. 2021

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

SLEZSKÁ UNIVERZITA

SLEZSKÁ UNIVERZITA
FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ

Tento workshop je podpořen z projektu C13-2021 Posilování akademické integrity studujících vysokých škol se zaměřením na rizika a příležitosti distančních metod vzdělávání a hodnocení.

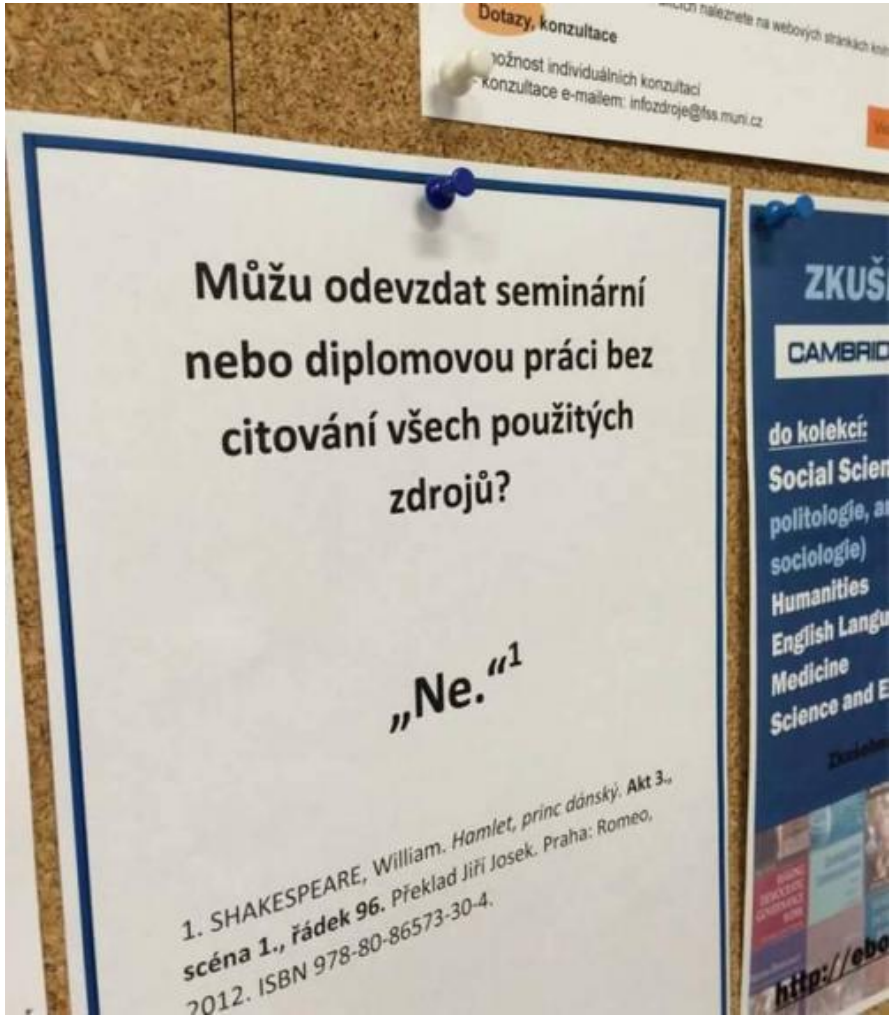
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

SLEZSKÁ UNIVERZITA

SLEZSKÁ UNIVERZITA
FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ

Co nás čeká?

- Netextové (?) zdroje ve studentských pracích
- Jak s nimi pracovat?
- Jak je citovat?
- Tipy a triky…

Zdroj: frantisek. Obrázek – Citace použitých zdrojů. *Loupak.cz* [online]. 24. prosince 2019 [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: https://www.loupak.fun/obrazky/vlastni/1005642/

Netextové zdroje (?) ve studentských pracích

- Vlastně nic nového… až na nové „typy“ informací

- *Jakýkoliv netextový prvek vložený do textu, který slouží k znázornění, vysvětlení nebo dokreslení skutečností popisovaných textem.*

(USC Libraries, 2021)

- *Jakýkoliv dokument netextového charakteru, ze kterého jsou čerpány informace, který může být analyzován a studován, a poznatky z něj mohou být v textu (nebo jiném materiálu) použity a citovány.*

Netextové zdroje (?) ve studentských pracích

- **Netextové zdroje**
  - obrázky, grafy, fotografie, ilustrace, mapy, symboly, tabulky, formuláře…
  - audio a video záznamy
  - datasety
  - příspěvky na sociálních sítích
  - dobrý nápad

Obrázky, grafy, fotografie, tabulky…

- Obrázek vydá za tisíc slov
  - graf, ilustrace, tabulka dokáže vysvětlit zjištění, která by jinak musela být vysvětlena v mnoha (pravděpodobně dlouhých) odstavcích textu.
- Sumarizace informací v textu
  - zvláště, pokud je potřeba prezentovat spoustu dat.
- Zvýraznění důležitých informací
  - bez narušení struktury textu je pomocí nich možné poukázat na klíčové problémy zmíněné v textu.
- Zatraktivňují práci
  - zlepšují úroveň prezentace textu a zvyšují zájem čtenáře.
- Zjednodušují porovnávání výsledků
  - rychlý nástroj k srovnání získaných dat a výsledků.

Obrázky, grafy, fotografie, tabulky…

- **Jak s nimi pracovat?**
  - běžný text (semestrální práce, závěrečná akademická práce, poster, referát)
  - vizuální projekt (např. plakát, infografika)

- Vizuální projekt
  - placené databanky s obrázky
  - „volně“ dostupné obrázky – pozor na licence
  - Wikimedia Commons, Flickr, Shutterstock, Obrázky Google…

Obrázky, grafy, fotografie, tabulky…

- Běžný text
  - popisky, popisky, popisky (tabulka x obrázek)
  - krátký, popisný titulek
  - sjednotit citace
  - jasná specifikace odkazovaného prvku v textu
  - každý prvek musí mít jasnou souvislost ve vztahu k popisovanému problému
  - vlastní prvek? – pochlubím se, cizí prvek? – cituji
  - dodržení estetiky, typografie a formátování v textu

Obrázky, grafy, fotografie, tabulky…

- Jak citovat?
  - vycházím z původního zdroje (kniha, článek… internet)
  - obrázek na Googlu? …hledám webovou stránku s obrázkem
  - odkazy na zdroj v popisku prvku i textu
  - je vhodné doplnit nosič i techniku za názvy grafického díla, např. [fotografie], [olejomalba]; u webu nezapomínáme na formu zdroje [online] a datum citování
  - konkrétní podoba záleží na citační normě

Citace dle ISO690:2011: Jméno tvůrce grafického díla. Název grafického díla [druh nosiče/technika]. In: Jméno tvůrce dokumentu. *Název dokumentu*. Vydání. Místo: nakladatel, datum, rozsah stran grafického díla. Název edice, číslo edice. Standardní identifikátor.

Př. 1: ENDER, J. N. Portrét neznáme dámy v bílých šatech a v bílém klobouku [olejomalba]. In: SOBKOVÁ, Helena. *Kateřina Zaháňská*. Praha: Mladá fronta, 1995, s. 160. Osudy, sv. 8. ISBN 80-2040-532-1.

Př. 2: Ocitujme si obrázek z Internetu…

Audio a video záznamy

- Pramen informací i interaktivní doplněk (např. prezentací)

Př. 3: Vložme si YT video do prezentace a do dokumentu

Zdroj: Virtual High Scool. How to Cite YouTube Videos. *YouTube* [online]. 23. 11. 2015 [cit. 2021-11-25]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=FGyA0MtKDuA

Audio a video záznamy

- Výhody, tipy, triky…
  - interaktivní skripta, prezentace
  - pozor na vhodnou minutáž – citlivé zacházení s videem
  - zdroje z internetu, zdroje ze souboru počítače
  - velikost souboru
  - (ne)opakovat v textu
  - prezentace vlastních výsledků
  - pro jiné než akademické účely – pozor na licence

Audio a video záznamy

- Jak citovat?
  - vycházím z původního zdroje (VHS, DVD, MC kazety, vysílání… internet)
  - odkazy na zdroj v popisku prvku i textu
  - je vhodné doplnit nosič i techniku za názvy grafického díla, např. [film], [dokumentární film], [rozhlasová hra], [DVD]; u webu nezapomínáme na formu zdroje [online] a datum citování
  - konkrétní podoba záleží na citační normě

Citace dle ISO690:2011: Hlavní tvůrce. *Název díla* [typ nosiče / média]. Další tvůrci. Země produkce, vydavatel, rok vzniku. Televize/rozhlas, datum vysílání, čas (pokud lze aplikovat)

Př. 4: COSTNER, Kevin (režie). *Tanec s vlky* [Dances with Wolves] [film][DVD]. USA, Orion Picture, 1990.

Př. 5: BORTKO, Vladimír (režie a scénář). *Mistr a Markétka*. 3. díl. Černá magie [epizoda z televizního seriálu. Rusko, 2005. ČT2 14. 8. 2011 23:00.

Př. 6: NOSOV, Nikolaj Nikolajevič. *Neználkovy příhody* [zvuková záznam na CD ve formátu MP3]. Čte Dáda PATRASOVÁ. Praha: Socha, 2007.

Datasety

- Data ReUse, Big Data, Data Science…

- *Datová sada – množina souvisejících údajů zpřístupněná prostřednictvím jedné či více distribucí. […] Způsob zpřístupnění datové sady prostřednictvím souboru ke stažení v konkrétním datovém formátu (CSV, XML, JSON, RDF, …) nebo API.*

  (KLÍMEK, 2021)

Datasety

- Jak hledat datové otevřené datové sady?
  - https://datasetsearch.research.google.com/
  - https://www.kaggle.com/datasets
  - https://data.mpsv.cz/web/data
  - https://data.gov.cz/datov%C3%A9-sady
  - a mnoho dalších…

- Jak citovat datové sady?
  - Autor. *Název datasetu*. Vydavatel. Umístění. Edice. Verze. Typ zdroje [dataset]. Dostupnost.

Př. 7: MINTAL, Jozef Michal a Róbert VANCEL. *(Un)Trendy Japan: Twitter bots and the 2017 Japanese general election* [dataset]. Zenodo. DOI: http://doi.org/10.5281/zenodo.1413589

Sociální sítě

- Rychlá komunikace za chvíli „neaktuálních“ informací

- Příspěvky různého charakteru…
  - textový status
  - fotografie a grafika
  - video
  - sdílený obsah
  - komentáře

Zdroj: Akademie věd ČR [@Akademie_ved_CR]. Vědec znovu vyrobí parfémy používané za časů Kleopatry [Tweet]. *Twitter* [online]. Dostupné z: https://twitter.com/Akademie_ved_CR/status/1463772348100792320

Sociální sítě

- Doporučení pro využívání sociálních sítí jako zdroje informací
  - sdílené informace přebírat z původního zdroje (blog, web)
  - přímo přebírat pouze originální příspěvky ze sociálních sítí (konkrétní tweety, statusy, komentáře)
  - pozor na pravdivost a kvalitu sdělovaných informací (podobně jako u Wikipedie)
  - použít lze **pouze** příspěvky veřejných profilů, u soukromých potřebujeme souhlas vlastníka kanálu

Sociální sítě

- Jak citovat?
  - vycházím z původního zdroje
  - rozlišuji stránku/profil a příspěvky/komentáře

Citace dle ISO690, profil: Ústav informatiky [@ustavinformatiky]. *Facebook* [online]. [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: https://www.facebook.com/ustavinformatiky

Citace dle ISO690, příspěvek: Ústav informatiky [@ustavinformatiky]. *Chcete se zúčastnit technologické akce, kde se dozvíte něco o technologických firmách v Brně v jeden den?* [Facebook status]. 8. listopadu v 6:24 [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: https://www.facebook.com/ustavinformatiky/photos/a.392681114166002/400266783983960

Dobrý nápad – mluvená řeč

- Rozhovor, dobrá myšlenka

- Tipy, triky
  - pozor na pravdivost a aktuálnost
  - důležitost?

- Jak citovat?

Jméno. *Název proslovu/obsah řeči v uvozovkách* [nosič]. Datum. Zdroj?

Př. 8: KENNEDY, J. F. *Presidential inaugural adress* [Speech audio recording]. American Rhetoric, 1961, January 20. https://www.americanrhetoric.com/speeches/jfkinaugural.htm

Zdroj: woo chul lee. Inn of Heroes. *Tumblr: RPGs like D&D* [online]. Sep 02, 2018 [cit. 2021-11-24] Dostupné z: https://tabletop-rpgs.tumblr.com/post/177677376639/inn-of-heroes-by-woo-chul-lee

Co nám pomůže?

- Citační předpisy dané školy nebo oboru (APA, MLA, ISO690, ČČH…)
- Generátory citací
  - https://citace.com

- ČSN 01 6910 (2014) – Úprava dokumentů zpracovaných textovými procesory
- Metodika formální a typografické úpravy patřičné školy

Použitá literatura

- AMSTRONG, Catherine. *Using Not-Textual Sources*: *A Historian‘s Guide*. Londres: Bloomsbury, 2016, 150 s. ISBN 9781472506535.
- BIERNÁTOVÁ, Olga a Jan SKŮPA. *Bibliografické odkazy a citace dokumentů: dle ČSN ISO 690 (01 0197) platné od 1. dubna 2011* [online]. V Brně dne 2. září 2011 [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: https://www.citace.com/CSN-ISO-690.pdf
- KLÍMEK, Jakub. Důležité pojmy v oblasti otevřených dat. *Otevřená data* [online]. Poslední úprava: 2021/03/23 18:26 [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: https://opendata.gov.cz/informace:d%C5%AFle%C5%BEit%C3%A9-pojmy-v-oblasti-otev%C5%99en%C3%BDch-dat
- PAVLAČKOVÁ, Petra. *Jak správně citovat? Příklady citací dle normy ČSN ISO 690* [online]. Znojmo: Městská knihovna Znojmo, [202?] [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: https://www.knihovnazn.cz/files/citace.pdf
- USC Libraries. Organizing Your Social Sciences Research. *USC Libraries* [online]. Last updated: Nov 16, 2021 1:53 PM [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: https://libguides.usc.edu/writingguide/nontextual

Děkuji za pozornost

kamil.matula@fpf.slu.cz

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

SLEZSKÁ UNIVERZITA

SLEZSKÁ UNIVERZITA
FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ